

**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ
жанындағы медицина колледжі**

СИМУЛЯЦИЯЛЫҚ САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НУСҚАУЛАР

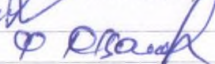
Пәні: «Фармакология, фармакотерапия»
Мамандығы: 09110100 - «Стоматология»
Біліктілігі: 4S09110102 - «Дантист»

Курс: 2
Семестр: 4
Қорытынды бақылау: емтихан
Барлық сағаттардың/кредиттердің жалпы сағат саны KZ: 72/3

Шымкент, 2024

ОНТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		40 беттің 2 беті

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар құрастырған оқытушылар:

 Турсубекова Б.И.
 Фазылова Д.К.

09110100 – «Стоматология» мамандығы бойынша оқу жұмы жоспарының негізінде құрастырылды.

«Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы отырысында каралды және ұсынылды.

Хаттама № 27 « 08 » 2024 ж.,

«Фармацевтикалық пәндер» кафедрасының меңгерушісі Р.Е. Ботабаева

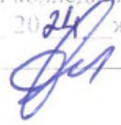
«Фармацевтикалық пәндер» ПЦК мәжілісінде қарастырылды.

Хаттама № 1 « 28.08 » 2024 ж.,

ПЦК төрайымы Р.Е. Ботабаева

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің Әдістемелік кеңесі мәжілісінде мақұлданы.

Хаттама № 1 « 29 » 08 2024 ж.,

Әдістемелік кеңестің төрайымы Г.С.Рахманова

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		40 беттің 3 беті

5.1. Тақырып №1. Жалпы рецептура. Рецепт. Қатты дәрілік түрлер. Жұмсақ дәрілік түрлер. Сұйық дәрілік түрлер. Егуге арналған дәрілік түрлер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Рецепт құрастырудың негізгі принциптерін және әртүрлі дәрілік формалардың ерекшеліктерін: қатты, жұмсақ, сұйық және инъекциялық формаларды оқып үйрену. Білім алушыларды жалпы рецептура және рецепт ережелерімен, сондай-ақ клиникалық тәжірибеде әртүрлі дәрілік формалардың сипаттамалары мен қолданылуымен таныстыру. Оларды өндіру ерекшеліктерін, дәрілік форманың әрбір түрінің артықшылықтары мен кемшіліктерін, сондай-ақ олардың дәрілік заттардың фармакокинетикасы мен фармакодинамикасына әсерін қарастырыңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды жалпы рецептпен, рецепттерді дайындау ережелерімен және олардың қажетті компоненттерімен таныстыру.
- Дәрілік формалардың негізгі түрлерін зерттеңіз: қатты (таблеткалар, капсулалар), жұмсақ (майлар, кремдер, суппозиторийлер), сұйық (ерітінділер, сироптар, инфузиялар), сондай-ақ инъекцияға арналған дәрілік формалар.
- Клиникалық жағдайға және пациенттің қалауына байланысты әртүрлі дәрілік формаларды қолдану ерекшеліктерін қарастыру.
- Дәрілік заттардың әртүрлі формаларының сіңімділігі, қолданудың қарапайымдылығы және тиімділігі бойынша артықшылықтары мен кемшіліктерін талдау.
- Инъекцияға арналған дәрілік формаларды дайындау процесін және оларды ағзаға енгізу ерекшеліктерін, оның ішінде ықтимал қауіптер мен асқынуларды зерттеу.
- Науқастың және оның ауруының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, рецепттерді дұрыс дайындау және дәрілік формаларды таңдау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Фармакологияның анықтамасы және міндеттері.
2. Дәрілік зат, дәрілік түрлер, препараттар туралы түсінік.
3. Рецепт, оның құрылымы, рецептуралық бланкілердің түрлері.
4. Рецепттердің жазылу ережелері.
5. Рецепттурада берілетін қысқартулар
6. Улы, күшті әсерлі, наркотикалық дәрілердің жіберу нормалары.
7. Жазылым түрлері: ампулада, құтыларда. Бір реттік дозаны есептеу.
8. Әртүрлі дәрілік түрлер. Жазылым түрлері.
9. Қатты дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
10. Жұмсақ дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
11. Сұйық дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
12. Әртүрлі дәрілік түрлер. Көз пленкалары, аэрозольдер. Жазылым түрлері.

Қатты дәрілік түрлер

Рецепт түрінде жазу және улы заттардың дозасын тексеру:

1. Оймақгүл жапырақтарының ұнтақтары 0,2 12 дозада бер. 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
2. Атропин сульфатының 0,0015 папаверин гидрохлоридінен фенобарбиталдан тепе-тең 0,2. Ұнтақ болғанға дейін араластыр. 10 дозада бер. 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
3. 0,03 этилморфин гидрохлоридінің және 0,05 димедролдың 10 ұнтағын жазыңыз. Ішке қабылдау үшін, 1 ұнтақтан күніне 4 рет.
4. 0,01 эриниттің 50таблеткасы. Ішке 1 таблеткадан күніне 2 рет.
5. 0,001 дексаметазонның 50 таблеткасы. Ішке 1 таблеткадан күніне 3 рет.
6. 0,05 диазолиннің 20 дражесі. Ішке 1 дражеден тамақтан соң күніне 2 рет.
7. 0,15 рифампициннің 40 ұнтағы желатинді капсулаларда. Ішке 2 капсуладан тамақ алдында күніне 2 рет.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 4 беті	

Жұмсақ дәрілік түрлер

1. Құрамында 5% левомецетині бар бар 50,0 пастаны ашық түрде жазыңыз. Дәкеге жағып, зақымдалған жер үшін.
2. Эритромициннің официналды жағар майы 10,0. Көз жағар майы.
3. Құрамында 20% натрий сульфацилі бар 1:9 қатынасындағы ланолин және вазелиндегі 10,0 жағар май. Көз жағар май.
4. 0,5 левомецетині бар 20 тік ішекті суппозиторийді ашық түрде жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 1 рет қолдану.
5. «Анузолдың 10 официналды суппозиторийін жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 2 рет.
6. 50,0 жай қорғасын пластырын жазыңыз. Жеңіл түрде жылытып, дәкеге жағып, терінің зақымдалған жеріне жағу үшін.

Сұйық дәрілік түрлер

Рецепт түрінде жазу:

1. 10% бриллиант жасылының 10 мл спиртті ерітіндісін. Терінің зақымдалған жеріне жағу үшін.
2. 1:5000 500 мл фурациллин ерітіндісін. Жарақатты жуу үшін.
3. 3.3% 150 мл натрий бромидінің ерітіндісін. Ішке 1 ас қасықтан тәулігіне 3 рет.
4. Майсана майының (Oleum Ricini) 30 мл-нен тұратын 200 мл эмульсия. Ішке үш қабылдауға.
5. 0,5% гидрокортизон ацетатының 10 мл суспензиясы. Көз тамшылары 1-2 тамшыдан әр 4 сағат сайын.
6. 6,0 жалынгүл шөбінен тұратын 180 мл тұнба. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
7. Итжидек тұндырмасы 10 мл. Ішке 10 тамшыдан күніне 2 рет.
8. Жалбыз тікен (Althaea) 20 мл сұйық экстрактысы. Ішке 20 тамшыдан күніне 2 рет.
9. Адонизид 15 мл. Ішке 15 тамшыдан күніне 2-3 рет.
10. 0,45 ақ мия шөбінен (Thermopsis) 180 мл тұнбадан және 0,2 кодеин фосфатынан тұратын микстура. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
11. 20% 2 мл камфора ерітіндісінің 10 ампуласы. Тері астына енгізу үшін 2 мл –ден тәулігіне 2 рет. Енгізер алдында ампуланы жылыту.
12. Әр құтыдағы 250 000 ӘБ бензилпенициллин натрий тұзының 40 құтысы. Тәулігіне 6 рет бұлшық етке енгізу үшін, алдын-ала құтының құрамын 3 мл 0,5% новокаин ерітіндісінде еріту керек.
13. 0,9% натрий хлоридының стерильды 500 мл ерітіндісі. Тері астына енгізу үшін.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер.

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 5 беті	

3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А..Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		40 беттің 6 беті

5.7. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар)

1. Жалпы рецептура дегеніміз не және ол қандай негізгі принциптерді қамтиды?
2. Рецепт құрылымы қандай және онда қандай деректер қажет?
3. Қандай қатты дәрілік формалар бар және олардың артықшылықтары?
4. Жұмсақ дәрілік формалардың қандай ерекшеліктері бар және олар қандай жағдайларда қолданылады?
5. Сұйық дәрілік формалардың негізгі түрлерін және олардың артықшылықтарын атаңыз.
6. Инъекцияға арналған дәрілік формалардың ерекшеліктері қандай?
7. Дәрілік формаларды сақтау талаптары қандай?
8. Емді тағайындау кезінде дәрілік форманы таңдауға қандай факторлар әсер етеді?
9. Қатты, жұмсақ және сұйық дәрілік формалардың айырмашылығы неде?
10. Инъекциялық дәрілік формаларды өндіруде стерильділік қандай рөл атқарады?

Есепті шығару:

1. 1:5000 қатынасында фурациллин ерітіндісі дайындалды. Процент бойынша концентрациясын есептеңіз.
2. Ішке қабылдау үшін 180 мл 2% натрий бромидінің ерітіндісі жазылды. Бұл ерітіндіні дайындау үшін қанша натрий бромиді және су алу керек.

Қатты дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. 0,05 кофеині бар ұнтақтан 10- ның бер. Белгіле: 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
2. 0,25 левомецетиннің (ащы дәрі) 10 капсуласын жаз. Белгіле: 1 ұнтақтан 3 рет, капсуладан күніне.
3. 50,0 стрептоцид ұнтағы. Ауырған жерге себесіз.
4. 0,25 аспириин және 0,5 анальгин таблеткаларының 10-ын жаз. Белгіле: бас ауырғанда 1 таблеткадан.

Вариант – 2

1. 0,01 эринит таблеткасынан 10-ын жаз. Белгіле: күніне 1 таб 2 рет.
2. 1 г ұнтақталған рауғаш тамырынан 20-ын жаз. Белгіле: түнге қарай 1 ұнтақ.
3. 0,015 викасолдың 20 таблеткасы. 1 таблетка күніне 2 рет белгілеу.
4. Құрамында 20,0 мырыш тотығы, 20,0 тальк крахмал бар ұнтақ. Сеппе түрінде белгілеу.
5. 0,2 балауыздаған қағаздағы ұнтақталынған камфораның 10 ұнтағы. 1 ұнтақтан күніне 2 рет белгілеу.

Жұмсақ дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. Құрамында 5% цинк тотығы (Zinci oxydum) бар 20 г паста. Терінің зақымдалған аймағына таңертең және кешке.
2. 40 г 10% ихтиол жағылмасы (Unguentum Ichthyoli). Терінің зақымдалған аймағына түнге қарай.
3. Құрамында 0,25 левомецетині бар (Levomycesinum) 10 суппозиторияға жазу. Түнге қарай 1 суппозиториядан.
4. Құрамында 5 гр анестезині (Anaesthesinum) бар 10 г тальк (Talcum) және крахмал (Amylum), жалпы көлемі 50 г пастаға. Терінің зақымдалған аймағына таңертең және кешке.

Вариант – 2

1. 0,05 индометациннен тұратын 10 официналды суппозиторияды жазып беріңіз. 1 суппозиториядан күніне 2 рет тік ішекке енгізуге.
2. Официналды 10 «Цефекон» суппозиторияларын жазыңыз. 1 суппозиториядан күніне 2 рет тік ішекке енгізу.

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 7 беті	

3. Мөлшері 0,005 омнопоннан тұратын 10 ректалды суппозиторийді жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 2 рет тік ішекке.

4. Құрамында 0,04 г трихомонациді бар 10 вагиналды суппозиторийді жазыңыз. 1 суппозиторийден қынапқа күніне 2 рет енгізуге.

Сұйық дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. Құрамында 200 мл 3% натрий бромиді және 10 мл шүйгіншөп тұндырмасы бар микстура. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.

2. Құрамында 6,0 жалынгүл шөбінің тұнбасынан 100мл және 4,0 калий бромидтен тұратын микстура. 1 ас қасықтан күніне 3 рет.

3. 40 мл 10% камфораның спиртті ерітіндісін жазып, теріні тазалауға тағайындаңыз.

4. 20 мл 0,125% эргокальциферолдың майлы ерітіндісін жазып беріңіз. Балаға күніне 2 тамшыдан ішуге тағайындаңыз.

Вариант – 2

1. Құрамында 6 мл сұйытылған тұз қышқылы және 4,0 пепсині бар 200 мл микстураны жаз. 1 ас қасықтан күніне 3 рет.

2. 500мл официнальды аммиак ерітіндісін жазып беріңіз. Хирургиялық бөлімшеге.

3. 10 мл 0,1% нафтизин ерітіндісін жазып беріңіз Мұрынға 3 тамшыдан күніне 3 рет тамызуды белгілеңіз.

4. 10 мл 1% ментолдың майлы ерітіндісін мұрынға 3 тамшыдан күніне 2 рет тамызуды жазып беріңіз.

5.1. Тақырып №2. Жалпы фармакология. Дәрілік заттардың фармакокинетикасы. Дәрілік заттардың фармакодинамикасы.

5.2. Сабақтың мақсаты: Жалпы фармакологияның негізгі ұғымдары мен принциптерін, соның ішінде дәрілік заттардың фармакокинетикасы мен фармакодинамикасын, фармакотерапияның пәні мен міндеттерін, дәрілік терапияның түрлерін, дозасын, сонымен қатар дәрілік заттардың әсеріне әсер ететін факторларды оқып білу. Білім алушыларда дәрілік заттардың сіңірілу, таралу, зат алмасу және шығарылу процестері, олардың емдік және жанама әсерлерінің механизмдері туралы түсінік қалыптастыру. Дәрілік заттардың дозасын дұрыс таңдауды, бірге қабылдағанда дәрілердің өзара әрекеттесуін ескеруді, жанама және уытты әсерлердің алдын алуды және түзетуді, сонымен қатар мүмкін болатын аллергиялық реакцияларды бағалауды үйрету.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды фармакокинетиканың (сіңуі, таралуы, метаболизмі, шығарылуы) және фармакодинамикасының (дәрілік заттардың әсер ету механизмі мен әсерінің) негізгі процестерімен таныстыру.

- Фармакотерапия пәнін, оның мақсаттарын және дәрілік терапияның әртүрлі түрлерін қарастыру.

- Дәрілік заттардың дозалану принциптерін, дозаларды есептеу ережелерін және жеке көзқарас қажеттілігін оқып білу.

- Дәрілік заттардың әсеріне әсер ететін факторларды талқылау (жас, жыныс, қатар жүретін аурулар, генетика, тамақтану әдеттері).

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 8 беті	

- Төзімділік, тәуелділік, потенцияция және антагонизм сияқты препараттарды қайталап және бірлесе қабылдағанда пайда болатын әсерлерді талдау.
- Дәрілік заттардың негізгі және жанама әсерлерін, мүмкін аллергиялық және токсикалық реакцияларды, сондай-ақ олардың алдын алу және емдеу жолдарын зерттеу.
- Терапияның қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз ету үшін дәрілік заттардың емдік әсерін талдау және жағымсыз реакцияларды түзету дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Дәрілік құралдардың фармакодинамикасы.
2. Дозаның түрлері: жоғары терапевтикалық, бір реттік, соққы, тәуліктік, курстық, уытты, өлім дозасы. Орташа терапевтикалық доза, терапевтикалық индекс, терапевтикалық әсердің кеңдігі.
3. Кумуляция, сенсбилизация, үйренгіштік, тахифилаксия, дәрілік тәуелділік.
4. Дәрілік құралдардың өзара әсерлесуі. Синергизм, потенцирлену, аддитивтілік. Антагонизм, антидотизм.
5. Дәрілік заттардың ағзаның қасиетімен, жасынан, жынысынан, генетикалық факторлардан тәуелділігі.
6. Дәрілердің фармакологиялық әсеріне биоритмдердің тигізетін ықпалы. Хронофармакология, анықтамасы.
7. Дәрілердің жағымсыз әсерлері: аллергиялық емес жанама әсерлер; препараттың дозасының артып кетуімен байланысты уытты әсерлер; аллергиялық типтегі әсерлер; ағзаның сезімталдылығының төмендеуімен пайда болатын әсерлер; таңдамалы және уытты әсерлердің пайда болуы (эмбриотоксикалық; теротогендік; фетотоксикалық; мутагендік; канцерогендік әсерлер); генетикалық факторлар (идиосинкразия және т.б.)
8. Дәрілік құралдардың фармакокинетикасы.
9. Дәрілерді ағзаға енгізудің жолдары.
10. Дәрілердің сіңірілуі: механизмі, сіңірілуге әсер ететін факторлары.
11. Дәрілік заттардың биотрансформациясы
12. Заттардың ағзада таралуы. Биологиялық кедергілер.
13. Биосінімділік және биоэквиваленттілік.
14. Шығарылу жолдары.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	40 беттің 9 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 10 беті	

5.7. Бақылау.

1. Фармакокинетикаға не кіреді және фармакокинетикалық процестің қандай кезеңдері бар?
2. Дәрілік заттардың сіңуіне қандай факторлар әсер етеді?
3. Дәрілік заттардың таралуы олардың физика-химиялық қасиеттеріне қалай байланысты?
4. Дәрілік заттардың ағзадан шығарылуының және зат алмасуының негізгі жолдары қандай?
5. Фармакодинамика дәрілік заттың әсер ету механизмін түсінуге қалай көмектеседі?
6. Фармакокинетика мен фармакодинамиканың айырмашылығы неде?
7. Фармакотерапия дегеніміз не, ол қандай міндеттерді атқарады?
8. Дәрілік терапияның қандай түрлері бар және олардың ерекшеліктері қандай?
9. Терапевтикалық және токсикалық доза дегеніміз не және олар қалай анықталады?
10. Қандай факторлар (мысалы, жас, жыныс, генетика) дәрілік заттардың әсеріне әсер етуі мүмкін?
11. Дәріге тәуелділік пен толеранттылық қандай құбылыс?
12. Бірнеше дәрілік заттарды біріктіріп қолдану қандай әсер көрсетуі мүмкін (синергизм, антагонизм)?
13. Негізгі терапевтикалық әсерлерді жанама әсерлерден қалай ажыратуға болады?
14. Дәрілік заттарға аллергия болса, қандай реакциялар пайда болуы мүмкін?
15. Дәрілік заттардың токсикалық әсерінің негізгі белгілері және оның себептері қандай?

5.1. Тақырып №3. Антисептикалық және дезинфекциялық дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарының жіктелуін, әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін және қолдану ерекшеліктерін оқып білу. Білім алушыларда инфекциялық процестің түріне, ластану дәрежесіне және клиникалық жағдайдың ерекшеліктеріне байланысты осы препараттарды таңдау принциптері туралы түсінік қалыптастыру, сонымен қатар бұл препараттарды медициналық тәжірибеде қауіпсіз қолдануды үйрету.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарының негізгі түрлерімен және олардың классификациясымен таныстыру.
- Антисептиктер мен дезинфекциялық заттардың микроорганизмдерге әсер ету механизмдерін қарастыру.
- Медициналық тәжірибеде әртүрлі антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды қолдану көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін талдау.
- Инфекция түріне қарай дәрілік заттардың формасына (ерітінділер, жақпа майлар, аэрозольдер және т.б.) және зақымдану ошағына байланысты антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды таңдау принципін зерттеу.
- Персонал мен емделушілер үшін антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарын қолдану кезінде қауіпсіздік шараларын қарастыру.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Антисептикалық және дезинфекциялық заттардың жіктелуі.
2. Галогендер тобы, препараттары, қолданылуы, әсер ету механизмі.
3. Тотықтырғыштар. Препараттары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
4. Қышқылдар. Препараттары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	40 беттің 11 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

5. Альдегидтер және спирттер. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
6. Фенол туындылары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
7. Ауыр металдардың тұздары. Әсер ету механизмі, қолданылуы
8. Бояғыштар: Алмаз жасыл, этакридин лактаты, метилен көк
9. Детергенттер: микробқа қарсы және жуу қасиеттері
10. Қышқылдар мен сілтілер: бор қышқылы, аммиак ерітіндісі (аммиак). Антисептикалық белсенділік

Бағдарлама бойынша препараттар:

Хлорамин В, Пантоцид. Йод, сутегі асқын тотығы (пергидроль) және сутегі асқын тотығы ерітіндісі 27,3-31% (концентрлі), калий перманганаты, салицил қышқылы, бор қышқылы, Теймуров пастасы, метилен көгі, бриллиант жасылы, риванол (лактат), қайың шайыры, Вишневский бальзамы, Вилкинсон жақпасы, Ихтиол, Шостаковский бальзамы.

Рецепт түрінде жазу:

1. Препараттың антисептикалық әсері бар. Инфекцияланған жараларды емдеуге қолданылады.
2. Препарат антисептик ретінде ангинада, стоматитте, отитте шаюға және ерітінділері жараларды емдеуге арналған.
3. Пиодермияға 0,1-2% спирттік немесе сулы ерітіндісі түріндегі антисептикалық зат.
4. Теріге жағуға арналған сеппе (2-5%) және 1-10% жақпа майлар, пасталар, спирт ерітінділері түріндегі антисептикалық зат, қабынған буындар аймағын ысқылау, -қышу, себореяда теріні сүрту үшін қолданылады.
5. Қолды дезинфекциялауға (1-13% ерітінділері), жууға және жараларды өңдеуге (0,1-0,5% ерітінділері), суды залалсыздандыру үшін қолданылады.
6. Препарат жараларды емдеуге, операциялық алаңды дайындауға арналған микробқа қарсы препарат ретінде сыртқа қолданылады.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 12 беті	

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А..Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау

- 1.Әсер ету механизмі бойынша антисептиктердің дезинфекциялық заттардан айырмашылығы қандай?
2. Антисептиктердің негізгі топтарын атаңыз және олардың әрқайсысына мысал келтіріңіз.
3. Жараларды немесе инфекцияларды емдеу үшін антисептикті таңдауға қандай факторлар әсер етеді?
4. Антисептиктердің микроорганизмдерге әсер ету принципі қандай?

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 40 беттің 13 беті

5. Операция алдында теріні өңдеу үшін қандай антисептикалық заттар қолданылады және неге?
6. Антисептикалық белсенділік дегеніміз не және оны қандай факторлар өзгерте алады?
7. Патогендік микроорганизмдермен күресуде дезинфекциялық заттардың негізгі әсер ету механизмдері қандай?
8. Медициналық аспаптарды зарарсыздандыру үшін қандай дезинфекциялық заттар қолданылады?
9. Шырышты қабаттарға антисептиктерді қолданғанда нені ескеру керек?
10. Медициналық мекемелерде антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды қолданғанда қандай сақтық шараларын сақтау керек?

5.1. Тақырып №4. Антибиотиктер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Антибиотиктерді, олардың жіктелуін, әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және жанама әсерлерін оқып білу. Білім алушыларда жұқпалы ауруларды емдеуде антибиотиктерді қолдану принциптері, олардың бактериялық қоздырғыштармен күресудегі рөлі және қоздырғышына байланысты антибиотиктерді таңдау ерекшеліктері туралы түсініктерін қалыптастыру. Микробтардың антибиотиктерге төзімділігі, ұтымды антибиотикалық терапия принциптері және бактерияға қарсы препараттарға төзімділіктің дамуын болдырмау қажеттілігі сияқты түсініктерді қарастырыңыз. Білім алушыларға антибиотиктерді клиникалық көрініске және пациенттің ерекшеліктеріне қарай таңдауға үйрету, мүмкін болатын жанама әсерлерді және басқа препараттармен өзара әрекеттесулерін ескеру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Студенттерді антибиотиктердің жіктелуімен және олардың бактерия жасушаларына әсер ету принциптерімен таныстыру.
- Инфекция түріне байланысты антибиотиктерді қолданудың негізгі көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштерін қарастыру.
- Антибиотиктердің жанама әсерлерін және олардың алдын алу және жою әдістерін зерттеу.
- Антибиотиктерге төзімділік мәселесін, оның пайда болу себептерін және алдын алу әдістерін қарастыру.
- Тиімділікті арттыру және жанама әсерлердің қауіпін азайту үшін ұтымды антибиотикалық терапия принциптерін енгізу.
- Науқастың жеке ерекшеліктерін және қоздырғыштың сезімталдығын ескере отырып, антибиотиктерді таңдау және дозалау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Антибиотиктер. Анықтамасы. Типі, спектрі, әсер ету механизмі. Химиялық құрылымы бойынша жіктелуі. Негізгі және резервті антибиотиктер туралы түсінік.
2. Пенициллин тобындағы антибиотиктер. Жіктелуі. Әсер ету механизмі.
3. Цефалоспорины. Әсер спектрі. Дәрілердің салыстырмалы сипаттамасы. Қолдануы, жанама әсерлер.
4. Басқа бета-лактамы антибиотиктер. Әсер спектрі. Дәрілердің салыстырмалы сипаттамасы. Қолдануы, жанама әсерлер.
5. Стафилококктарға қарсы антибиотиктер. Қолданылуы. Жанама әсері.
6. Антибиотиктердің жанама әсерлері және оны түзету жолдары
7. Антибиотиктерге тұрақтылық.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 14 беті	

8. Макролидтер. Жіктелуі. Әсер ету механизмі. Әсерінің спектрі. Жанама әсерлері.
9. Тетрациклиндер. Жіктелуі. Әсер ету механизмі. Әсерінің спектрі. Жанама әсерлері.
10. Хлорамфеникол тобы. Жалпы сипаттамасы. Әсер ету механизмі. Әсерінің спектрі. Жанама әсерлері.
11. Аминогликозидтер. Жіктелуі. Әсер ету механизмі. Әсерінің спектрі. Жанама әсерлері.
12. Полимиксиндер. Жалпы сипаттамасы. Жіктелуі, әсер ету механизмі.
13. Анзамициндер. Рифампицин. Әсер ету механизмі және спектрі. Қолданылуы. Жанама әсерлері.
14. Гликопептидті антибиотиктер. Әсер ету механизмі және спектрі. Қолданылуы. Жанама әсерлері.

Тақырып бойынша препараттар: бензилпенициллина новокаиновая соль, бициллин-1, бициллин-5, ампициллин, амоксициллин, карбенициллин, азлоциллин, амоксиклав, ко-амоксиклав, аугментин, цефалексин, цефуроксим, цефазолин, цефотаксим, цефтриаксон, цефепим, цефексин, цефоперазон, цефподоксим, имипенем с циластатинном, меропенем, дорипенем, эртапенем, тетрациклин, доксициклин, хлорамфеникол, стрептомицин, гентамицин, амикацин, канамицин, фосфомицин, спирамацин, колистиметат, рифампицин, линкомицин, клиндамицин, ванкомицин.

Рецепт түрінде жазу:

1. Стрептококкты ангинаны емдейтін биосинтетикалық пенициллин.
2. Мерезді емдейтін ұзақ әсерлі биосинтетикалық пенициллин.
3. β -лактамаза әсеріне тұрақты жартылай синтетикалық пенициллин.
4. Карбопенемдер тобынан антибиотик.
5. Пероральді және парентеральді енгізу үшін қолданылатын цефалоспоринді антибиотик.
6. Синтетикалық пенициллиндер тобынан антипсевдомональды антибиотик.
7. Антибиотик - аминогликозид туберкулезде тиімді препарат.
8. Псевдомембранозды колитке арналған гликопептидті антибиотик.
9. Тетрациклинді жақпа түрінде дайындау.
10. Анзамициндер тобынан туберкулезге қарсы антибиотик.
11. Сүйек инфекциясына қолданылатын дәрі.

Рецепт түрде жазу:

1. Антибиотик - аминогликозид туберкулезде тиімді препарат.
2. Псевдомембранозды колитке арналған гликопептидті антибиотик.
3. Тетрациклинді жақпа түрінде дайындау.
4. Анзамициндер тобынан туберкулезге қарсы антибиотик.
5. Сүйек инфекциясына қолданылатын дәрі.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. I-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 15 беті	

2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А..Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 16 беті	

образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.6. Бақылау:

1. Антибиотиктердің қандай негізгі топтарын білесіз және әсер ету механизмі бойынша бір-бірінен қалай ерекшеленеді?
2. Антибиотиктер бактерия жасушаларына қалай әсер етеді және олардың қоздырғыштарға қарсы тиімді болуына қандай механизмдер мүмкіндік береді?
3. Антибиотиктердің бактериостатикалық және бактерицидтік әсері қандай және олардың айырмашылығы неде?
4. Жұқпалы ауруды емдеу үшін антибиотикті таңдағанда қандай факторларды ескеру қажет?
5. Антибиотиктерге төзімділік мәселесі қандай және оның дамуына қандай факторлар әсер етеді?
6. Антибиотиктерге төзімділіктің даму қаупін болдырмау және азайту үшін қандай шаралар бар?
7. Антибиотиктерді қолданғанда қандай жанама әсерлер жиі кездеседі?
8. Балалардың, қарттардың және қатар жүретін аурулары бар науқастардың инфекцияларын емдеуде антибиотиктерді тағайындаудың ерекшеліктері қандай?
9. Антибиотиктердің басқа препараттармен қандай әрекеттесуі олардың тиімділігіне әсер етуі мүмкін?
10. Тыныс алу жолдарының инфекциясын емдеу үшін қандай антибиотиктер қолданылады және оларды қолдану ерекшеліктері қандай?
11. Эмпирикалық антибиотикалық терапия бактериологиялық зерттеу нәтижелері бойынша терапиядан қалай ерекшеленеді?
12. Тар және кең спектрлі антибиотиктер дегеніміз не және олардың әрқайсысын қандай жағдайда қолданған дұрыс?
13. Емдеу қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін рационалды антибиотикалық терапияның қандай принциптерін сақтау керек?
14. Антибиотиктерді қабылдаудың негізгі ережелері қандай, пациенттерге түсіндіру керек?
15. Антибиотиктердің тиімділігінің төмендеуіне не себеп болуы мүмкін және оны қалай болдырмауға болады?

5.1. Тақырып №5. Сульфаниламидті препараттар. Синтетикалық антибактериальды дәрілік заттар.

5.2. Сабақтың мақсаты. Сульфаниламидті препараттарды, нитрофуран туындыларын, хинолондарды және хиноксалин туындыларын қоса, әртүрлі химиялық құрылымы бар синтетикалық микробқа қарсы препараттарды зерттеу. Білім алушыларда дәрілік заттардың әрбір тобына әсер ету механизмдерінің ерекшеліктері, көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштері туралы түсінік қалыптастыру, сонымен қатар олардың жұқпалы ауруларды емдеуде қолданылуын зерттеу. Синтетикалық микробқа қарсы препараттардың әсер ету спектрін, микроорганизмдердің төзімділігін және жанама әсерлерін қарастырыңыз. Білім алушыларды осы топтардан патогеннің клиникалық көрінісі мен түріне байланысты препараттарды таңдауға үйрету, басқа препараттармен мүмкін болатын әрекеттесулерді және науқастың жеке ерекшеліктерін ескеру.

5.3. Оқыту міндеттері.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 17 беті	

- Білім алушыларда синтетикалық микробқа қарсы препараттардың химиялық классификациясымен және сипаттамасымен таныстыру.
- Сульфаниламидтік препараттардың, нитрофуран туындыларының, хинолондардың және хиноксалин туындыларының әсер ету механизмі мен белсенділік спектрін қарастырыңыз.
- Дәрілік заттардың әр тобының көрсеткіштерін, қарсы көрсетілімдерін және жанама әсерлерін зерттеңіз.
- Микробтардың синтетикалық антимикробтық заттарға төзімділігі мәселесін және оның алдын алу шараларын талқылаңыз.
- Білім алушыларды инфекция түріне байланысты синтетикалық микробқа қарсы препараттарды таңдау принциптерімен таныстыру.
- Науқастың жеке ерекшеліктерін және басқа препараттармен ықтимал өзара әрекеттесуін ескере отырып, микробқа қарсы препараттарды ұтымды қолдану дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Сульфаниламидті препараттар.
2. АДЖ-да жақсы сіңірілетін сульфаниламидтер.
3. АДЖ-да нашар сіңірілетін сульфаниламидтер.
4. Триметоприммен қиыстырылған сульфаниламидті препараттары.
5. Нитрофуран туындылары.
6. Хинолондар
7. Хиноксалин туындылары.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 18 беті	

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А..Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтепов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7 Бақылау:

1. Синтетикалық микробқа қарсы препараттардың негізгі топтары қандай және олардың химиялық құрылымы бойынша қандай айырмашылықтары бар?
2. Сульфаниламидті препараттардың әсер ету механизмі қандай және олар қандай жағдайда тиімді?
3. Нитрофуран туындыларының негізгі артықшылықтары мен кемшіліктері қандай?
4. Хинолондар қандай инфекцияларды емдейді және олар бактериялық жасушаларға қалай әсер етеді?
5. Хиноксалин туындылары дегеніміз не және олардың әсер ету механизмі қандай?

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 19 беті	

6. Микроорганизмдердің сульфаниламидтерге және басқа синтетикалық микробқа қарсы препараттарға төзімділігінің дамуына қандай факторлар ықпал етуі мүмкін?
7. Нитрофуран туындыларының әсер ету спектрі қандай және олар қандай инфекцияларға әсіресе тиімді?
8. Сульфа препараттарын қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
9. Белгілі бір синтетикалық микробқа қарсы препаратты таңдауда химиялық құрылым қандай рөл атқарады?
10. Хинолондарды қандай жағдайларда қолдануға болмайды?
11. Хинолдар хиноксалиндерден қалай ерекшеленеді және олардың көмегімен қандай аурулар жақсы емделеді?
12. Сульфаниламидтерді қолданудың негізгі көрсеткіштері қандай және олар бактериялардың метаболизміне қалай әсер етеді?
13. Синтетикалық микробқа қарсы препараттарды қолданғанда жанама әсерлердің алдын алу үшін қандай шаралар қолдану керек?
14. Науқастың жағдайына байланысты синтетикалық микробқа қарсы препараттардың дозасы мен емдеу курсы қалай анықталады?
15. Зәр шығару жолдарының инфекцияларын емдеу үшін қандай синтетикалық микробқа қарсы препараттар жақсы?

5.1. Тақырып №6. Шеткерлік жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілер. Аффферентті иннервацияға әсер ететін дәрілер. Эфферентті иннервацияға әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Иннервация мен жүйке синапстарының әртүрлі түрлеріне әсер ететін дәрілік заттардың топтарын, соның ішінде аффферентті және эфферентті (холинергиялық және адренергиялық) иннервацияға әсер ететін препараттарды, дофаминергиялық препараттарды, сонымен қатар анестетиктерді, ұйықтататын және этил спиртін зерттеу. Білім алушыларды әр топтағы дәрілердің әсер ету механизмдерімен, негізгі әсерлерімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсеткіштерімен және жанама әсерлерімен таныстыру. Терапиялық мақсаттар мен клиникалық көрсеткіштерге байланысты жүйке процестеріне әсер ететін препараттарды таңдау принциптерін қарастырыңыз. Седативті, ауырсынуды басатын және ынталандырушы әсерге жету үшін дәрілік заттарды ұтымды таңдау дағдыларын дамыту, сондай-ақ олардың орталық және перифериялық жүйке жүйесіне әсері туралы түсінік беру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды аффферентті және эфферентті иннервацияға, холинергиялық, адренергиялық және дофаминергиялық синапстарға әсер ететін дәрілік заттардың жіктелуімен және сипаттамаларымен таныстыру.
- Әсер ету механизмін және жүйке процестеріне әсер ететін препараттарды қолданудың негізгі көрсеткіштерін, сондай-ақ анестезия мен гипнозды қарастыру.
- Этил спиртінің әсер ету ерекшеліктері мен клиникалық әсерін және оны қолдануды оқып үйрену.
- Дәрілік заттардың әртүрлі топтарының көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және жанама әсерлерін, сондай-ақ ұйықтау таблеткалары мен есірткіге тәуелділік пен тәуелділік мәселесін қарастыру.
- Нақты терапиялық мақсаттарды ескере отырып, препараттарды таңдау дағдыларын дамыту; ынталандыру, жүйке белсенділігін тежеу, анестезия және тыныштандыру.

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		40 беттің 20 беті

• Нерв ұштары мен орталықтарына әсер ететін дәрілердің, соның ішінде ұйықтататын таблеткалар мен есірткілердің жанама әсерлерінің алдын алу шаралары мен қауіпсіздік мәселесін талқылау.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Аффферентті иннервацияға әсер ететін дәрілердің жіктелуі
2. Жүйке талшықтардың сезімталдығын төмендететін дәрілер
3. Жергілікті анестетиктер
4. Бырыстырғыш және бүркеуші дәрілер
5. Сіңіруші дәрілер
6. Жүйке талшықтардың сезімталдығын қуаттандыратын дәрілер
7. Тітіркендіргіш дәрілер
8. М-Н-холиномиметиктер: карбохолин, ацетилхолин.
9. Антихолинэстеразды дәрілер.
10. М-холиномиметиктер. Мускариннің уытты әсері уланудың емі.
11. М-холиноблокаторлар. Фармакологиялық эффектілері.
12. Н –холиномиметиктер.
13. М-холиноблокаторлар. Ганглиблокаторлар.
14. Миорелаксанттар. Жіктелуі, әсер ету механизмі.
15. Адренергиялық синапстардың құрылысы.
16. Адреномиметикалық дәрілер. Фармакологиялық эффектілері. Қолданылуы.
17. Адреноблокаторлық дәрілер.
18. Бета-адреномиметиктер. Фармакологиялық қасиеттері.
19. Симпатомиметиктер. Фармакологиялық қасиеттері.
20. Адреноблокаторлар. Жіктелуі. Фармакологиялық сипаттамасы.
21. Афа-адреномиметиктер. Фармакологиялық сипаттамасы.
22. Симпатолитиктер және олардың фармакологиялық сипаттамасы.

Бағдарлама бойынша препараттар. ацетилхолин, неостигмина бромид, галантамин, физостигмина салицилат, армин, такрин, дипироксим, аллоксим, изонитрозин. тригексифенидил, атропина сульфат, платифиллин, ипратропия бромид, тиотропия бромид, пирензепин, тропикамид, комбинированные препараты (ипратропия бромид и фенотерол и др.), цититон, лобелина гидрохлорид, бензогексоний, азаметония бромид, гигроний, тубокурарина хлорид, пипекурония бромид, атракурия безилат, рокурония бромид, суксаметония хлорид. эпинефрин, норэпинефрин, фенилэфрин, оксиметазолин, ксилометазолин, клонидин, изопреналин, добутамин, сальбутамол, фенотерол, формотерол, салметерол, эфедрин, индакатерол, фентоламин, празозин, доксазозин, метопролол, атенолол, окспренолол, бисопролол, небиволол, карведилол, гуанетидин, резерпин.

Рецепт түрінде жазу.

1. Глаукоманы емдеуге арналған М – холиномиметик.
2. Шылым шегуді азайтатын дәрі.
3. Ішек атониясында қолданатын М-холиномиметик.
4. Бронх демікпесінде қолданылатын таңдамалы әсерлі м-холиноблокатор
5. Таңдамалы әсер ететін асқазанның секреторлы қызметінің күшеюімен жүретін ауруларда қолдануға арналған м-холиноблокатор.
6. Офтальмологияда диагностикалық мақсатта қолдануға арналған препарат.
7. Полимиелит, миастения және миастениялық синдромда қолданылатын антихолинэстеразды препарат.
8. Орталық м-холиноблокатор.

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 21 беті	

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А..Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	40 беттің 22 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия / Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020.

https://elib.kz/ru/search/read_book/836/

12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

15. Фармакология : оку құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Қандай препараттар афферентті иннервацияға әсер етеді және олардың әсер ету механизмі қандай?

2. Афферентті және эфферентті иннервацияға әсер ететін препараттардың айырмашылығы неде?

3. Холинергиялық препараттар қалай жіктеледі және олардың организмге негізгі әсері қандай?

4. Қандай препараттар адренергиялық синапстарға әсер етеді және олар симпатикалық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді?

5. Дофаминергиялық препараттардың әсер ету механизмі қандай және олар қандай ауруларды емдеу үшін қолданылады?

6. Наркоздық препараттар орталық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді және анестезияның қандай түрлері бар?

7. Анестезияға қарсы препараттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?

8. Этил спирті орталық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді және қандай нейротрансмиттерлік жүйелерге әсер етеді?

9. Ұйықтататын таблеткалардың әсер ету механизмі қандай және ұйықтататын таблеткалардың қандай топтары бар?

10. Ұйықтау таблеткалары седативтерден қалай ерекшеленеді және қандай жағдайларда біреуі немесе екіншісі тағайындалады?

11. Қандай жағдайларда адренергиялық агонистерді, ал қайсысында – адреноблокаторларды қолданған жөн?

12. Холинергиялық препараттарды қолдануға қандай негізгі қарсы көрсеткіштер бар?

13. Бензодиазепинді ұйықтататын таблеткалардың әсер ету ерекшеліктері қандай және оларды ұзақ уақыт қолдану қандай қауіптерге байланысты?

14. Ұйқы таблеткаларына тәуелділік қаупі қандай және ұйқысыздықты емдеу үшін қандай балама әдістерді қолдануға болады?

15. Альфа және бета-адренергиялық рецепторларға әсер ететін препараттардың айырмашылығы неде және оларды қандай клиникалық жағдайларда қолдану көрсетілген?

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 23 беті	

5.1. Тақырып №7. Орталық жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Орталық жүйке жүйесіне (ОЖЖ) әсер ететін препараттардың негізгі топтарын, соның ішінде анестезияны, ұйықтататын және этил спиртін білу. Білім алушыларды олардың әсер ету механизмімен, фармакодинамикалық және фармакокинетикалық сипаттамаларымен, емдік әсерлерімен және қолдану көрсеткіштерімен таныстыру. Олардың дозалану ерекшеліктерін, негізгі қарсы көрсетілімдерін, жанама әсерлерін және тәуелділік пен төзімділіктің дамуына байланысты ықтимал қауіптерді талқылаңыз. Тиімді және қауіпсіз емдеуді қамтамасыз ету үшін клиникалық тәжірибеде орталық жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілік заттарды ұтымды таңдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Анастезияға арналған препараттардың, ұйықтататын таблеткалардың және этил спиртінің жіктелуімен және фармакологиялық сипаттамасымен танысу.
- Әрбір дәрілік түрге әсер ету механизмдерін және негізгі көрсеткіштерін зерттеу.
- Жанама әсерлерді, сақтық шараларын және дозаға әсер ететін факторларды талқылау.
- Ұйықтау таблеткалары мен есірткі заттарын, сондай-ақ этил спиртін пайдалану кезінде тәуелділік пен төзімділік мәселесін қарастыру.
- Орталық жүйке жүйесіне әсер ететін препараттарды қолдану арқылы терапияның тиімділігі мен қауіпсіздігін бағалау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Ингаляциялық наркозға арналған заттар
2. Ингаляциялық емес наркозға арналған заттар
3. Наркозға арналған заттарды жұптастырып қолдану.
4. Ұйықтататын дәрілердің жіктелуі
5. Бензодиазепин туындылары
6. Барбитураттар:
7. Жанама әсері
8. Әрбір топтың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық әсері. Қолданылуы.
9. Дәрілік заттардың фармакотерапиялық әсерлерінің ерекшеліктерін қарастыру.
10. Эпилепсия түріне қарай дәрілердің жіктелуі
11. Үлкен және психомоторлы ұстамаларда қолданылатын дәрілер
12. Кіші ұстамаларда қолданылатын дәрілер
13. Әр түрлі ұстамаларда қолданылатын дәрілер (көбінесе эпилепсияның аралас түрлерінде)
14. Фармакологиялық әсері
15. Қолданылуы, Жанама әсері
16. Тырысуға қарсы дәрілердің жіктелуі.
17. Әрбір топтың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық әсері. Қолданылуы.
18. Паркинсонизмге қарсы дәрілердің жіктелуі.
19. Дәрілік заттардың фармакотерапиялық әсерлерінің ерекшеліктерін қарастыру. Жанама әсері
20. Опий алкалоидтары.
21. Морфиннің синтетикалық алкалоидтары.
22. Наркотикалық анальгетиктердің антагонистері
23. Бейнаркотикалық анальгетиктер

Бағдарлама бойынша парепараттар:

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 24 беті	

1. Опий алкалоидтары: морфин, морфилонг, омнопон.
  2. Морфиннің синтетикалық алкалоидтары: промедол, фентанил, суфентанил, пентазоцин (фортрал, лексир), буторфанол (бефорал, морадол), бупренорфин (норфин, темгезик), нальбуфин (нубаин), трамадол (трамол), пиритрамид (дипидолор), эстоцин, тилидин, просидол.
  3. Наркотикалық анальгетиктердің антагонистері: налорфин, налоксон, налтрексон.
- 5.5. Оқыту және оқыту әдістері:** шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 25 беті	

9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Анестезиялық препараттардың негізгі топтары қандай және олардың әсер ету механизмі қандай?
2. Ингаляциялық және ингаляциялық емес анестезияға арналған препараттардың айырмашылығы неде?
3. Этил спирті орталық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді және қандай дозалар уытты әсерді тудыруы мүмкін?
4. Ұйқысыздықты емдеу үшін қандай ұйықтататын таблеткалар қолданылады және олар ұйқыға қалай әсер етеді?
5. Бензодиазепиндердің ұйықтататын дәрі ретінде әсер ету механизмі қандай және оларды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
6. Ұйықтататын таблеткаларды қолданудың негізгі көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштері қандай?
7. Негізгі медициналық жағдайы бар науқастарда анестетиктерді қолданғанда қандай сақтық шараларын сақтау керек?
8. Ұйқы таблеткаларына төзімділік пен тәуелділік қалай дамиды және онымен қандай тәуекелдер байланысты?
9. Амбулаторлық хирургияда қандай жансыздандыру препараттары қолданылады және олардың ерекшеліктері қандай?
10. Седативті және ұйықтататын дәрілердің айырмашылығы неде және олардың әрқайсысын қашан қолдану керек?
11. Ұйықтататын таблеткалар мен есірткінің негізгі жанама әсерлері қандай және оларды қалай азайтуға болады?
12. Стационар жағдайында жалпы жансыздандыру үшін қандай топтардағы наркозды препараттар қолданылады?

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 26 беті	

13. Этил спирті нейротрансмиттерлік жүйелерге қалай әсер етеді және алкогольді созылмалы тұтынумен не болады?

14. Наркозға арналған препараттардың дозасын және енгізу жолын таңдауда фармакокинетикалық параметрлер қандай рөл атқарады?

5.1. Тақырып №8. Туберкулезге қарсы дәрілер. Мerezге қарсы дәрілер. Саңырауқұлақтарға қарсы дәрілер. Вирустарға қарсы дәрілер. Қарапайымдыларға қарсы дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Туберкулезге қарсы, мерезге қарсы, зеңге қарсы, вирусқа қарсы препараттарды, сондай-ақ қарапайымдыларға арналған препараттарды қоса, ерекше қоздырғыштардан туындаған жұқпалы ауруларды емдеу үшін қолданылатын препараттардың зерттеу топтары. Білім алушыларды әр топтың дәрілік заттардың әсер ету механизмімен, әсер ету спектрімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсетілімдерімен және жанама әсерлерімен таныстыру. Туберкулезді, мерезді, саңырауқұлақты, вирустық және протозойлық инфекцияларды емдеудің заманауи тәсілдерін, сондай-ақ патогеннің түрін, аурудың сатысын және пациенттің ерекшеліктерін ескере отырып, дәрілік заттарды ұтымды таңдау принциптерін қарастырыңыз. Микробқа қарсы препараттардың әртүрлі кластарын қолдану дағдыларын және қоздырғыштардағы дәріге төзімділіктің алдын алу тәсілдерін дамыту.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды туберкулезге қарсы, мерезге қарсы, зеңге қарсы, вирусқа қарсы және протозойлы препараттардың жіктелуімен таныстыру.
- Дәрілік заттардың әрбір тобына әсер ету механизмдерін және негізгі көрсеткіштерін қарастырыңыз.
- Туберкулез, мерез, саңырауқұлақ, вирустық және протозойлық инфекциялардың алдын алу және емдеу тәсілдерін зерттеу.
- Дәрілік заттардың әр тобы үшін дәріге төзімділік мәселесін және оның алдын алу шараларын талқылаңыз.
- Осы топтардағы препараттарға тән негізгі жанама әсерлермен және қарсы көрсеткіштермен танысыңыз.
- Клиникалық көрініске, инфекцияның сипатына және науқастың жеке ерекшеліктеріне, сондай-ақ терапияның тиімділігін бағалауға негізделген препараттарды таңдау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Туберкулезге қарсы дәрілер
2. Мерезге қарсы (сифилиске қарсы) дәрілер
3. Микоздар. Саңырауқұлаққа қарсы заттардың жіктелуі.
4. Патогендік саңырауқұлақтар тудыратын ауруларды емдеуге арналған зеңге қарсы препараттар.
5. Жүйелі микоздарда қолданатын дәрілер.
6. Шартты-патогенді микроорганизмдердің тудырған ауруларды едеуде қолданылатын препараттар.
7. Вирусқа қарсы препараттар. Жіктелуі.
8. Герпес вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы.
9. Тұмау вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 27 беті	

10. Гепатит вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы.

11. Интерферондардың биологиялық маңызы, қасиеттері және қолданылуы

12. ЖИТС-ті емдеуге арналған препараттар.

13. Қарапайымдыларға қарсы дәрілер

Бағдарлама бойынша препараттар: нистатин, каспофунгин, амфотерицин В, гризеофульвин, тербинафин, кетоконазол (низорал), позаконазол, итроконазол, флуконазол, йод препараттары.

Рецепт түрінде жазу:

1. Жүйелі микоздарды емдейтін дәрі.

2. ІҚТ кандидомикозын емдейтін дәрі.

3. Ішке қолдануға арналған саңырауқұлаққа қарсы дәрі.

4. Дерматомикозды емдеуге қолданылатын дәрі.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.

2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.

3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.

4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.

2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.

3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.

4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил

3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>

4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>

5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>

6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA —1979—	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 28 беті	

7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А.. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бакылау:

1. Туберкулезге қарсы препараттардың негізгі топтары қандай және олардың әсер ету механизмі қандай?
2. Туберкулезді емдеу үшін препараттар қалай таңдалады және неліктен бірнеше дәрілерді біріктіру маңызды?
3. Мерезді емдеу үшін қандай препараттар қолданылады және олардың аурудың қоздырғышына әсер ету механизмі қандай?
4. Микобактериялардың туберкулезге қарсы препараттарға төзімділігі қандай проблема және оның алдын алуға қандай шаралар көмектеседі?
5. Клиникалық тәжірибеде зенге қарсы препараттардың қандай кластары қолданылады және олардың әсер ету механизмі бойынша қандай айырмашылықтары бар?
6. Жүйелі және жергілікті зенге қарсы препараттар қандай көрсеткіштер үшін қолданылады?
7. Вирусқа қарсы препараттардың негізгі топтары қандай және олар вирустарға қалай әсер етеді?
8. Герпес вирусына және адамның иммун тапшылығы вирусына қарсы препараттардың әсер ету ерекшелігі неде?
9. Туберкулезге қарсы препараттарға қандай жанама әсерлер тән және оларды қалай азайтуға болады?
10. Қарапайымды инфекцияларды емдеу үшін қандай препараттар қолданылады және олар паразиттерге қалай әсер етеді?

OÑTÛSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 29 беті	

11. Қарапайымдылар мен саңырауқұлақ инфекцияларымен күресу үшін қандай жағдайларда біріктірілген емдеу режимдері тағайындалады?
12. Вирустық инфекцияның түріне байланысты вирусқа қарсы препарат қалай таңдалады?
13. Саңырауқұлаққа қарсы және вирусқа қарсы препараттарға төзімділіктің алдын алу үшін қандай шаралар бар?
14. Мерезді емдеудің негізгі принциптері қандай және дозаны және емдеу курсы тандағанда нені ескеру керек?
15. Вирустық инфекцияларды емдеуде иммундық жүйенің рөлі қандай және препараттар иммундық жауапты қалай күшейте немесе модуляциялай алады?

5.1. Тақырып №9. Анальгетиктер. Психотропты дәрілер. Аналептиктер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Психотропты препараттардың, аналептиктердің және анальгетиктердің негізгі топтарын, олардың жіктелуін, әсер ету механизмдерін және емдік әсерлерін оқып білу. Осы препараттардың фармакокинетикасы мен фармакодинамикасын, оларды қолдануға көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштерді, сондай-ақ ықтимал жанама әсерлер мен сақтық шараларын қарастырыңыз. Науқастың клиникалық көрінісі мен қажеттілігіне байланысты осы препараттарды ұтымды таңдау және тағайындау дағдыларын меңгеру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Психотропты препараттар, аналептиктер және анальгетиктер классификациясымен танысу.
- Дәрілік заттардың әрбір тобының әсер ету механизмдері мен негізгі әсерлерін зерттеу.
- Осы топтағы препараттарды қолдануға көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштерді талдау.
- Оларды қолданумен байланысты ықтимал жанама әсерлер мен қауіптерді қарастыру.
- Жүйке жүйесінің әртүрлі ауруларын емдеуге арналған препараттарды таңдау принциптерін меңгеру.
- Дозалау ерекшеліктерін және басқа препараттармен өзара әрекеттесуін зерттеу.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Наркотикалық анальгетиктердің жіктелуі
2. Опий алкалоидтары.
3. Морфиннің синтетикалық алкалоидтары.
4. Наркотикалық анальгетиктердің антагонистері
5. Бейнаркотикалық анальгетиктер
6. Антипсихотикалық препараттар. Жіктелуі. Препараттардың фармакологиялық эффектілері.
7. Бензодиазепиндік рецепторларға әсер ететін дәрілер (транквилизаторлар). Жіктелуі. Препараттардың фармакологиялық эффектілері.
8. Седативті дәрілер. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері. Жанама әсерлері.
9. Маниакалды – депрессиялы жағдайда қолданылатын дәрілік құралдар.
10. Препараттардың жанама әсерлері.
11. Антидепрессанттар. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері. Жанама әсерлері.
12. Психокуаттандырғыш дәрілік құралдар. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері. Жанама әсерлері.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 30 беті	

13. Ноотропты дәрілердің фармакологиялық эффектілері, қолдану көрсеткіштері және қолдануға қарама-қарсы көрсеткіштері..

14. Аналептикер. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері. Жанама әсерлері.

15. Ноотропты дәрілер. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері.

16. Адаптогендер. Препараттары. Препараттардың жанама әсерлері.

Бағдарлама бойынша препараттар:

1. Опий алкалоидтары: морфин, морфилонг, омнопон.

2. Морфиннің синтетикалық алкалоидтары: промедол, фентанил, суфентанил, пентазоцин (фортрал, лексир), буторфанол (бефорал, морадол), бупренорфин (норфин, темгезик), нальбуфин (нубайн), трамадол (трамол), пиритрамид (дипидолор), эстоцин, тилидин, просидол.

3. Наркотикалық анальгетиктердің антагонистері: налорфин, налоксон, налтрексон.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.

2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.

3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.

4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.

2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.

3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.

4. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил

3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>

4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>

5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	40 беттің 31 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Психотропты препараттардың негізгі топтары қандай және олардың әсер ету механизмі бойынша қандай айырмашылықтары бар?
2. Аналептиктердің негізгі әсері қандай және оларды қолдануға қандай көрсеткіштер бар?
3. Қандай әсер ету механизмі анальгетиктерге тән және олардың қабынуға қарсы препараттардан айырмашылығы неде?
4. Қандай препараттар антипсихотиктерге (нейролептиктерге) жатады және оларды қолдануға қандай көрсеткіштер бар?
5. Есірткі және есірткілік емес анальгетиктер әрекеті мен қолдану көрсеткіштері бойынша қалай ерекшеленеді?
6. Антидепрессанттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер жиі кездеседі?
7. Қандай жағдайларда транквилизаторлар қолданылады және оларды ұзақ уақыт қолдану қандай ықтимал қауіптерге байланысты?
8. Тыныс алуды ынталандыру үшін қандай аналептиктер қолданылады және олар қандай жағдайларда қолданылады?
9. Анальгетиктердің артық дозалануы денеге қалай әсер етеді және қандай шаралар қабылдау керек?

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	40 беттің 32 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

10. Ұйқыны жақсарту үшін қандай седативтер қолданылады және олардың әсер ету механизмі қандай?

11. Жарақат кезінде және операциядан кейінгі қатты ауырсынуды басу үшін қандай ауырсынуды басатын дәрілер көрсетілген?

12. Ноотропты препараттардың әсерінің басқа психотроптық препараттардың әсерінен айырмашылығы неде?

13. Психостимуляторларды қолдануға қандай қарсы көрсеткіштер бар?

14. Анальгетиктер басқа препараттармен қалай әрекеттеседі және оның салдары қандай болуы мүмкін?

5.1. Тақырып №10. Тыныс алу жүйесіне әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Тыныс алуды ынталандыратын, жөтелге қарсы, қақырық түсіретін, бронходилататорлар және өкпе ісінуі кезінде қолданылатын препараттардың әсер етуінің фармакологиялық принциптерін оқып үйрену. Студенттерді осы препараттардың әсер ету механизмдерімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсеткіштерімен, жанама әсерлерімен және клиникалық тәжірибеде қолдану ерекшеліктерімен таныстыру. Өкпенің созылмалы обструктивті ауруы (ӨСОА), бронх демікпесі, жедел респираторлық аурулар және өкпе ісінуі сияқты тыныс алу жүйесінің ауруларын емдеудегі осы агенттердің рөлін қарастырыңыз. Науқастың жағдайына және клиникалық жағдайына байланысты оңтайлы препараттарды таңдауды талқылау.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Тыныс алу стимуляторларының әсер ету механизмін және олардың тыныс алу бұзылыстарына көрсеткіштерін зерттеу.
- Жөтелге қарсы препараттарды, олардың жіктелуін және әсер ету механизмін, сондай-ақ қолдану көрсеткіштерін қарастыру.
- Қақырық түсіретін дәрілерді және олардың қақырық бөлінуінің төмендеуімен жүретін аурулардағы тиімділігін енгізу.
- Бронходилататорлардың әсер ету механизмін және оларды астма, ӨСОА және басқа аурулардың өршуінде қолдануын қарастыру.
- Өкпе ісінуі кезінде қолданылатын препараттарды, олардың әсер ету механизмін және өкпе қызметіне әсерін зерттеу.
- Осы дәрілік сыныптардың әрқайсысы үшін жанама әсерлер мен қарсы көрсеткіштерді қарастыру.
- Клиникалық жағдайға және науқастың ерекшеліктеріне байланысты препаратты таңдау мен дозалаудың маңыздылығын бағалау.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тыныс алу стимуляторлары
2. Жөтелді басатын дәрілер
3. Қақырық түсіретін дәрілер
4. Бронхолитиктер
5. Өкпе ісінуінде қолданылатын дәрілер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	40 беттің 33 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014 <https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А..Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	40 беттің 34 беті	

13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Қандай препараттар тыныс алуды ынталандырады және олар қандай клиникалық жағдайларда қолданылады?

2. Қақырық түсіретін дәрілердің жөтелді басатын дәрілерден айырмашылығы неде және олар қандай жағдайларда қолданылады?

3. Бронходилататорлардың негізгі әсер ету механизмдері қандай және олар тыныс алу жүйесінің қандай ауруларына қолданылады?

4. Өкпе ісінуі кезінде қандай препараттар қолданылады және олар тыныс алу қызметін жақсартуға қалай көмектеседі?

5. Тыныс алуды тікелей және жанама ынталандыратын заттардың айырмашылығы неде?

6. Жөтелге қарсы препараттарды (мысалы, жөтелге қарсы препараттарды) қолдануға қандай көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер бар?

7. Қақырық түсіретін және бронходилататорларды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?

8. Қақырық түсіретін дәрілер тыныс алу жолдарын тазартуға және тыныс алуды жақсартуға қалай көмектеседі?

9. Демікпе немесе ӨСОА өршу кезінде бронходилататорлар бронхтың өткізгіштігіне қалай әсер етеді?

10. Өкпе ісінуі кезінде қандай дәрілер қолданылады және олар жүрек-тамыр және тыныс алу жүйесіне қалай әсер етеді?

11. Жөтелді емдеу үшін оның түріне (құрғақ немесе дымқыл) байланысты дұрыс препараттарды қалай таңдауға болады?

12. Жедел респираторлық ауруларда және созылмалы өкпе ауруларының өршуінде препараттарды тағайындау кезінде қандай факторларды ескеру керек?

Бағалау парағы

№	Бағалау критериилері	Денгейі			
		Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз

1	Фармакологияның анықтамасы және міндеттерін біледі. Дәрілердің фармакокинетикасы мен фармакодинамикасы туралы түсінікті меңгерген.	10	7,5	5	0
2	Дәрілік құралдардың фармакокинетикасы: дәрілерді ағзаға енгізудің жолдарын біледі.	10	7,5	5	0
3	Дәрілердің сіңірілуі: механизмі, сіңірілуге әсер ететін факторлары, биосіңімділікке, биоэквиваленттілікке анықтама бере алады.	10	7,5	5	0
4	Дәрілік заттардың ағзада таралуын, гистогематикалық кедергілер туралы түсінікті біледі.	10	7,5	5	0
5	Фармакодинамика сұрақтарын түсінеді және фармакодинамикалық параметр-лерге анықтама бере алады.	10	7,5	5	0
6	Доза және оның түрлерін айта алады.	10	7,5	5	0
7	Дәрілік құралдарды қайталап қабылдағанда пайда болатын әсерлерді айта алады және сипаттама бере алады.	10	7,5	5	0
8	Дәрілердің әсерінің биоритмдерге тәуелділігін түсіндіре алады. Хронофармакология түсінігін меңгерген.	10	7,5	5	0
9	Дәрілердің әсерінің ағзаның жағдайына (жасы, жынысы, жеке ерекшеліктері және т.б.) байланысты екендігін түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
10	Дәрілердің жанама әсерлерінің түрлерін біледі, түсіндіре алады.	10	7,5	5	0

Бағалау парағы

№	Бағалау критеріі	Деңгей			
		Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
1	Фармакологияға ғылыми пән ретінде сипаттама береді. Фармакологияның негізгі бөлімдерін атайды	10	7,5	5	0
2	Терминдерге анықтама береді: дәрілік зат, дәрілік құрал, дәрілік препарат, дәрілік шикізат	10	7,5	5	0
3	Дәрілік заттарды мемлекеттік тізілімде тіркеу мақсатын түсіндіреді	10	7,5	5	0
4	Терминдерге анықтама береді: халықаралық патенттелмеген атау (INN), сауда атауы, патенттелген сауда атауы, дәрілік-генерик.	10	7,5	5	0
5	Дәрілік заттар атауларының пайда болу	10	7,5	5	0

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		40 беттің 36 беті

	принциптерін түсіндіреді				
6	Рецепт дегеніміз не? Рецептті құрайтын бөліктерді атайды.	10	7,5	5	0
7	Дәрілік түрлерге анықтама береді: "ұнтақ", "түйіршіктер", "драже", "таблеткалар", "капсулалар".	10	7,5	5	0
8	"Линимент", "Гель", "Мазь", "паста", "суппозиторийлер", "Бұласыр" дәрілік түріне анықтама береді.	10	7,5	5	0
9	Сұйық дәрілік түрлерді тізімдейді және оларға анықтама береді	10	7,5	5	0
10	Дәрілік заттарды жазып беру ережесін регламенттейтін нормативтік құжаттарды біледі	10	7,5	5	0

Бағалау парағы

№	Бағалау критеріі	Деңгей			
		Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
1	Дәрілік заттардың классификациясы номенклатурасына бағыттала алады.	10	7,5	5	0
2	Дәрілік препараттардың фармакологиялық әсерлерін біледі.	10	7,5	5	0
3	Дәрілік препараттардың фармакодинамикасын біледі және схемалық түрде түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
4	Дәрілік заттардың фармакокинетикасын біледі және схемалық түрде түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
5	Дәрілердің әсер ету механизмдерін біледі және түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
6	Фармакологиялық топтың дәрілерінің жанама әсерлерін біледі.	10	7,5	5	0
7	Препараттардың қолдану көрсеткіштерін біледі.	10	7,5	5	0
8	Препараттардың қолдануға қарама қарсы көрсеткіштерін біледі.	10	7,5	5	0
9	Препараттардың дозаларын біледі, есептей алады	10	7,5	5	0
10	Препараттарға әр түрлі дәрілік түрлерге рецепт жаза алады.	10	7,5	5	0

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

40 беттің 37 беті

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

40 беттің 38 беті

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

40 беттің 39 беті